

Tatínek miloval umění, vzpomíná malíř Josef Bulant.

Rozhovor, Jihlavské listy 26. 2. 2013

Autor: Jiří Varhaník

Devadesátiny dnes slaví přední jihlavský výtvarník Josef Bulant, malíř volných i městských krajin a zátiší.

Narodil jste se v Jihlavě v roce 1923. Odkud pocházeli vaši předkové?

Co pamatuji, samí Jihlaváci -- už můj dědeček a pradědeček. Já sám jsem se narodil v Brněnské ulici, ale potom jsme se stěhovali do Kosmákovy, bydleli jsme taky na Grezlu a v přízemí na rohu náměstí Svobody -- dnes je v tom domě prodejna obuvi. Tam měl tatínek dva nebo tři roky svoji dílnu.

A co dělal tatínek za řemeslo?

Byl vyučen u svého otce čalouníkem. Jenomže tak miloval starožitnosti a umění, že toho nechal. Přes válku měl potom obchod se starožitnostmi a uměleckými předměty na horním náměstí, poblíž začátku Křížové ulice. Otevřel ho v osmatřicátém a s válkou to končilo.

Vy sám jste válku prožil jako mladý kluk. Jak na tu dobu vzpomínáte?

To víte, Jihlava byla z poloviny německá, čili se člověk musel chovat tak aby zbytečně neprovokoval. Ale tatínek uměl náhodou skvěle německy. On, i jeho bratři, totiž ještě měli německé školy, protože v jejich době tady česká škola nebyla. Kdežto maminka už měla českou školu v Křížové ulici.

Takže tatínkova výhoda přes válku byla v tom, že ovládal němčinu?

Ale perfektně! Abych se naučil dobře i já, zapsal mě do čtvrté německé měšťanky. Ředitel, když mě zapisovali, se obrátil na tatínka a řekl samozřejmě - die Nationalität deutsch!? A tatínek na to - nein, tschechisch. A on sebou škulbl, protože tatínek prostě mluvil německy dokonale. Znal i všechny přízvučky - německé, rakouské nebo vídeňský.

Co tatínek ve svém obchodě prodával, obrazy?

Obrazy, porcelán, staré sklo, keramiku, anebo když byl nějaký bronz - prostě starožitnosti všeho druhu. Ale po válce už to pak nešlo. Všechno se pomalu

zestátňovalo, podnikat se nedalo, dělali mu těžkosti. Zkrátka všechno to tehdy bylo na draka.

Vy jste ale hned po válce zamířil do Prahy na Státní grafickou školu a posléze i na Akademii. Takže vliv tatínkova obchodu asi zapůsobil?

To mě samozřejmě ovlivnilo. Tatínek byl navíc nejen starožitník, ale i velký filatelista, což je svým způsobem taky výtvarný obor. Ale důležitá byla ještě jedna okolnost, já jsem se totiž v té německé škole seznámil se svým životním přítelem Gustavem Krumem.

Tedy pozdějším skvělým a slavným malířem a ilustrátorem, který zmapoval ve svém díle i historii Jihlavy. Pan Krum relativně nedávno zemřel, ale to přátelství vám vydrželo po celý život...

To ano. jeho maminka byla Češka, jeho otec byl starý Jihlavák. A Gustav byl mým přítelem po celý život. Na Akademii jsem byl o rok dříve než on. A když dělal zkoušku, potkal mě v budově Akademie jeden spolužák a povídá - ty hele, tam prý dělá zkoušky ještě nějaký další jihlavák. My jsme tam s Gustavem šli, já jsem zavolal -je tady prosím vás někdo z Jihlavy? A za tím kreslicím stolkem se vymrštil takový fešák - mladý kluk, a to byl Karel Toman. Spolu jsme pak vytvořili takové celoživotní trio.

Jak jste si užívali ta studia, byl tam prostor třeba i na nějaký ten bohémštější život?

Já jsem žádný velký bohém nebyl. Nejprve jsem studoval grafickou školu a tam např. byla možnost privátně kreslit akty. Za dvacet korun jste si mohl zaplatit modelku a byl tam malíř, který to tak nějak přátelsky kontroloval. Když vidíte poprvé v životě nahou ženu a máte ji kreslit, nenapadne vás nic jiného, než abyste ji dobře zachytil - opravdu chcete něco dobře udělat. A když jsem maloval venku, bylo to stejné, myslel jsem jen na malování. Takže ani v Praze jsem moc neřádl. Ostatně jsem se brzy, v jejich devatenácti letech, potkal s manželkou.

Dvě její fotografie máte i dnes na poličce ve svém pokoji...

Jedna je z těch jejích devatenácti let a druhá asi z jedna-padesáti. Brzy poté chudáček zemřela, podlehla rakovině.

Zůstaňme ještě chvilku v Praze, vzpomenete na svoje profesory?

Na grafické škole to byli pánové Klír, Beneš a známý ilustrátor Müller. Na Akademii jsem byl potom nejdříve přijat do přípravy, kterou vedl profesor Holý. Než nám vůbec dovolil vzít barvy do ruky, to trvalo půl roku, a i potom nám dovolil jenom zátiší. Říkal - žádný portrét nebudete dělat, neumíme ještě ani pořádně kreslit. Já jsem se ovšem domníval, že potom půjdu na restaurování. Nevěřil jsem, že se malíř nějak uживí.

Takže jste šel studovat malířství, ale zároveň jste měl pochyby o tom, že je to cesta k užití?

Směřoval jsem k té restaurátorské z čistě praktických důvodů, ale pak mě to brzy přestalo bavit. Já už jsem tam byl - mám, dá se říci, výuční list z restaurování, ale v životě jsem se tím potom neživil. Když už jsem byl později doma, protože jsem taky musel na dva roky na vojnu, restauroval jsem jednomu známému jihlavskému očnímu lékaři trochu poškozený obrázek od jednoho českého malíře. Ale na to stačilo trochu retuše. A potom jsem v Brněnské ulici opravil jeden obraz sestře malíře Romana Havelky. Měli tam od něho vzácnou věc - pohled na kamenný můstek u Pančavy. Musel jsem ho vyčistit a dát trochu do pořádku. Ale to snad byla jediná moje setkání s restaurováním.

Vnímán jste tedy především jako krajinář...

Krajinář volné a městské krajiny a malíř zátiší...

A jak jste právě k těmto žánrům dospěl? Kolem vás určitě museli být už i lidé, kteří dělali třeba abstrakci, to vás nikdy neoslovilo?

Ne. Ale moderna mě zajímala. V mém bytě, který si stále držím, mám i takové svoje věci pověšené. Nejsou abstraktní, ale jsou, řekněme, poetizující.

Jihlavská galerie má řadu vašich silných věcí z padesátých let. V té době asi člověk už musel čelit i tlaku nastupujícího socialistického realismu, jak jste tím proplouvali?

My jsme tím proplouvali docela dobře. Víte, krajina, zátiší, to je prostě své. Ale je pravda, že to kolem bylo hrozné. Vzpomínám si třeba, to bylo ještě na Akademii po roce 1948, jak spolužák Franta Ronovský, vynikající malíř, začal malovat velký obraz, který po nás chtěli takoví ti mladí agitátoři. Na obraze nějakí mladí kluci nesli transparent a ten jím nějak upadl na ulici. Přišel jeden z těch agitátorů a začal nám - sice zdvořile a přístupně - vážně vysvětlovat, že by ti lidé nikdy nepřipustili, aby jim ten transpa-

rent na zem upadl.

Po vojně jste v Jihlavě nastoupil na čas do Horáckého divadla. Divadlo vás zajímalo?

Spíše jsem neměl do čeho píchnout. V divadle se uvolnilo místo výtvarníka, a tak jsem nastoupil jako šéf výpravy. Dělal jsem tam potom hlavně plakáty - protože jsem měl i grafickou školu, měl jsem k tomu blízko. Je zajímavé, že např. Gustav Krumů byl skvělý kreslíř, ale on nedokázal udělat plakátek - nevěděl, jak by dal dohromady tu kompozici. Ale já jsem byl v divadle jen rok, než jsem odešel.

Potom jste nějaký čas vyučoval na jihlavském pedagogickém institutu. Vrátil se jen k malířině, aby byla na užití, asi chtělo kus odvahy?

Když jsem přišel z vojny, hodně jsem o tom uvažoval. Myslel jsem, že budu dělat pro muzeum a galerii restaurátora, jenže za ty dva roky bylo místo obsazeno. A tehdy to byla zásluha právě Gustava Kruma, že mě vodil po náměstí, dokud jsem neřekl - jo, budu malovat! To on mě přesvědčil. Protlouct se pak nějak dalo. Otevřela se například galerie Dílo na náměstí u paní Půžové, která začínala a nakonec po letech i končila mojí výstavou. Něco jsem prodal tam, něco i privátně.

Měl jste v životě i nějaký další směr či zálibu?

Filateli, zdědil jsem ji po tatínkovi. Jenže on byl zaměřen na starou Evropu, speciálně Rakousko, kdežto já jsem byl pro zámoří. Z toho jsem si speciálně vybral Spojené státy americké.

To asi bylo v té době obtížné shánět?

Bylo, ale tatínek měl krásné začátky. Měl ty nejstarší známky už z roku 1847. Tatínkovu sbírku jsem si pak z velké části podržel.

Dnes pobýváte v jednom z jihlavských domovů pro seniory, ale ve vašem pokoji žádný váš obraz nevisí...?

Protože je pokoj vymalován tmavě červenou barvou. To nejde - na to nemám chuť vůbec nic věšet.

I v devadesátí si držíte lehký „nešvárek“ v podobě kouření, přesto vám očividně nedělá potíže?

Můj tatínek se dožil pětáosmdesáti, maminka také více než osmdesáti let. A já jsem nikdy nebyl takový kuřák, abych kouřil třeba třicet denně - to ani můj tatínek nebyl. Možná, že těch deset denně jsem kouřil. No vidíte, a dožil jsem se.

Měl jste třeba vztah ke sportu?

Ne, to nikdy. Chodil jsem jen trochu po světě, pokud mě pustila partaj - však víte, jak to bylo. Až když už manželka nežila, koupil jsem si cestu do Florencie. Druhý rok potom do Paříže, pak zase do Paříže a znovu do Itálie. Nakonec jsem byl v Paříži čtyřikrát, jel jsem do Benátek, do Raveny, Mantovy...

Dnes se už aktivnímu malování či kresbě nevěnujete vůbec?

Popravdě na to nemám náladu - na to musí být člověk naladěný. A ruka už samozřejmě taky není natolik pevná, aby to bylo ono. Ke konci tvorby už jsem raději ani nemaloval olejem, dělal jsem pastelem, černou křídou nebo uhlem.

V držení vám zůstala řada vašich obrazů. Máte s tou kolekcí nějaké záměry či představy?

Já mám skvělé příbuzenstvo. Kousíček ode mě bydlí mamínčina neteř, která má tři dcery. A ty mě tak držely, když jsem byl teď nedávno v nemocnici - každý den za mnou přišly, vodily mě ven, abych si mohl zakouřit. Opravdu se ke mně chovaly skvěle. Moje obrazy budou jednou patřit jim.

Výtvarná angažmá Josefa Bulanta

Členství:

Od roku 1955 byl členem Svazu československých výtvarných umělců, od roku 1990 Unie výtvarných umělců ČR, v letech 1990 až 1996 patřil také mezi výtvarníky Sdružení výtvarných umělců Vysočiny.

Samostatné výstavy:

1963 - Dílo Jihlava, 1967 - Horácké divadlo Jihlava, 1973 - OGV Jihlava, 1978 - GVU Havlíčkův Brod, 1980 - GVU Nové Město na Moravě, 1981 - KD Žirovnice, 1982 - Horácké divadlo Jihlava, 1983 - OGV Jihlava, 1995 - M&K galerie Jihlava, 1998 - Dílo Jihlava, 2004 - Dům Gustava Mahlera Jihlava.

Cena města Jihlavy:

V roce 2004 byla Josefu Bulantovi udělena Cena města Jihlavy za celoživotní dílo a přínos Jihlavě v oblasti výtvarnictví.

Témata J. Bulanta (výběr ze sbírek OGV Jihlava):

Kresby, akvarely, sépie, uhel: Z Pančavy, Dvorce, Z Vysoké, Pístov, Neradovský motiv, Chlapci na kočičkách, Jihlavská ulička...

Oleje: Ulička za továrnou, Mezi zahradami, Pod viaduktem, Lipník u Hosova (Rybník), Cesta v Liběchově, Údolí Pančavy, Loukovský kostelík, Šedý lom, Zimní stráně, Ulička pod plynárnou, Konec vsi, Dvorek u Koželuhů, Zima pod viaduktem, Zelená besídka - jaro, Brněnský motiv, Vzpomínka na Uherčice, Krajina s včelínem, Skleník, Arktická noc, Jihlava před Zaječím skokem, Plandry, Kostelní interier, Truhlárna, V sochařském atelieru, Modrá váza, Zátíší s bílou lahví, Divadelní zátíší